Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ЧЕРВНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, JUNE 28, 1977 No. 147. VOL. LXXXIV.

Д-Р РОМАН ДРАЖНЬОВСЬКИЙ ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ШКІЛЬНОЇ РАДИ УККА, ПРОФ. Е ЖАРСЬКИЙ — ПОЧЕСНИЙ ГОЛОВА

Ню Йорк. — Минулої суботи, 25-го червня, тут в приміщеннях Дому УККА-СУА відбувся загальний З'їзд делегатів — директорів та учителів шкіл українознавства Шкільної Ради УККА, в результаті якого д-р Роман Дражньовський був обраний на голову Ради, а дотеперішній довголітній голова проф. д-р Едвард Жарський, який через недугу сам не міг взяти участи в З'їзді, був обраний на першого почесного голову Шкільної Ради з подякою та признанням за його великі заслуги і труд в організації та оформленні українського рідного шкільництва в Америці.

З'їздом, в якому взяло участь 68 делегатів, проводила Президія в складі: проф. д-р Євген Федоренко — голова, проф. Михайло Семчишин і д-р Олександер Лужницький — заступники голови та дир. І. Губчак і проф. Марта Мисько — секретарі.

Після звітів, дебат і ділових нарад обрано нову Управу Шкільної Ради в такому складі: проф. д-р Роман Дражньовський — голова, проф. д-р Євген Федоренко, д-р Роман Трач та кожночасні голови Об'єднання Педагогів і Централі Опікунів Шкіл Українознавства — заступники голови, д-р Ігор Гурин — секретар, мгр Атанас Кобрин — скарбник, проф. Наталія Хоманчук — референт дошкілля, д-р Леся Ткач — референт програмової комісії, проф. Павлина Андрієнко-Дончук — референт виховнонавчальної комісії, і вільні члени: д-р Ол. Лужницький, проф. Демчишин, Єлисавета Чарторийська, Геня Кузьмович, Роман Зварич, д-р Богдан Корчмарик та Стефанія Квасовська. Контрольна комісія: пп. Кулиничи, Мих. Гереш, дир. Губчак, мгр Кобаса та Ол. Пришляк, а п. Стецик керівник канцелярії.

Перебіг та подробиці цього важливого З'їзду будуть в дальших повідомленнях.

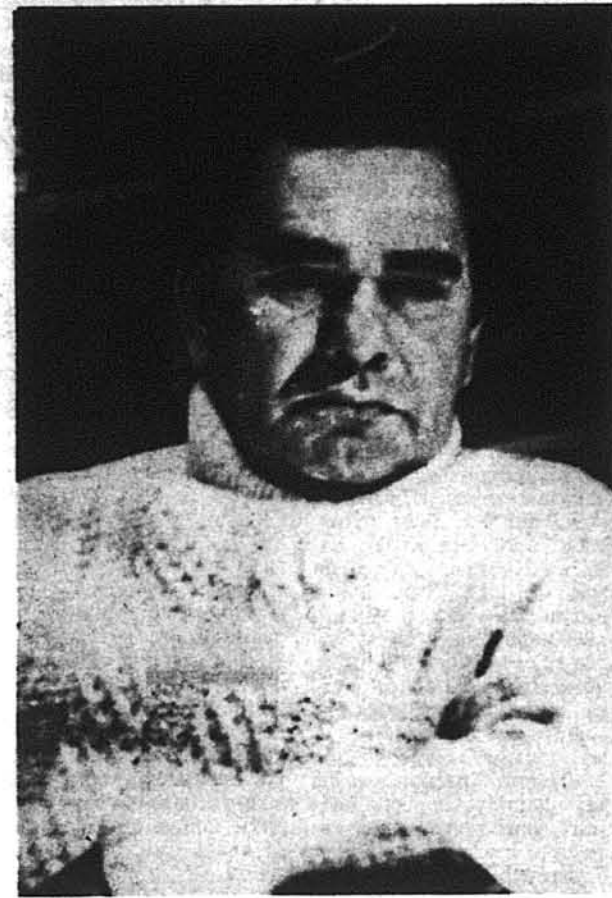
СЬОГОДНІ В УКРАЇНІ БІЛЯ ДОНЕЦЬКА ПОЧИНАЄТЬСЯ СУД НАД РУДЕНКОМ І ТИХИМ

Вашінгтон (УІС „Смолоскип"). — З України дісталася на Захід вістка, що в вівторок, 28-го червня 1977 р., розпочинається суд над головою Київської Української Групи для сприяння виконання Гельсінкських Угод Миколою Руденком та членом Групи Олексієм Тихим. Згідно з одержаною вісткою, суд буде відбуватися у невеличкому містечку Дружківка, на приблизно 60 кілометрів на північ від Донецька.

М. Руденко і О. Тихий були заарештовані 5-го лютого 1977 р. і обидва перебували у слідчому ізоляторі ч. 1 Донецької області.

Вістка про запланований суд над М. Руденком і О. Тихим блискавично рознесено по ЗСА і Канаді. Вже в неділю, 26-го червня, вислано телеграми до президента Джіммі Картера з різних місцевостей Америки, прохаючи його, щоб він публічно виступив в обороні М. Руденка і О. Тихого.

Голова Комітету Гельсінкських Гарантій для України, Д-р Андрій Зварун, в своїй телеграмі між іншим говорить: „Справа Московської Групи сприяння добре відома. Ви самі публічно висловили затривоження долею її заарештованих членів, але ніхто не згадав імен Руденка і Тихого, не зважаючи на те, що вони були першими з-поміж заарештованих і будуть першими, над якими відбудеться суд... Руденко і Тихий потребують Вашої публічної підтримки тепер."



Микола Руденко, голова Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінкських Угод в Україні

ТУСМ заповідає голодівку і демонстрацію в обороні Руденка

Ню Йорк, Н. Й. — У зв'язку з вісткою, що в вівторок, 28-го червня ц. р., в Україні починається суд над Миколою Руденком і Олексієм Тихим, головою і членом Київської Української Гельсінської Групи, Крайова Управа Товариства української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського запланувала на той самий день 24-годинну голодівку в обороні суджених.

Голодівка починається в вівторок, 28-го червня, о год. 12-ій по полудні на 67-ій вулиці і Лексінгтон евеню, недалеко від совєтської місії до ОН. Ввечері о год. 7-ій цього ж дня відбудеться масова демонстрація на тому самому місці.

ОКСАНА МЕШКО ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ БЕЗПРАВСТВ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — У самвидані в СССР поширюється новий документ, а саме протест члена Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод, Оксани Мешко.

Подаємо текст документу.

„До Президії Верховної Ради СРСР
Копія: Політбюро ЦК КПРС
Мешко Оксана Яківна
Київ — 86,
Верболозна 16

Протест

Раніше, в березні-квітні 1977 року, я зверталася до Генеральних прокурорів СРСР і УСРС, до голови КГБ при Раді Міністрів УРСР (копії я переслала до загального відділу ЦК КПРС) зі скаргами по питанню порушення радянських законів під час обшуку в мене 5-го лютого, скоєваного прокурорами Москви і Києва.

Я скаржилась не на незаконність обшуку, а на зловживання слідчим КГБ Паньковим, своєю владою: обшук відбувся у стилі погрому — биття вікон, необгрунтований, з приміненням слідчим фізичної сили, обшук моєї особи, включно з роздягненням мене догола в присутності того ж слідчого. (Це було навіть відхилення від тих норм, що їх практикує КГБ під час слідства в тюрмах і в ізольованих карних інституціях системи ГУИТУ /Державне управління виправно трудових установ/ Міністерства внутрішніх справ).

Не знайшли в мене і не вилучили „антирадянських матеріялів" (оскільки таких у мене і не могло бути!), але відсутність їх компенсовано вилученням наступних матеріялів:

1. Фотокопія Загальної декларації прав людини ООН.
2. Фотокопії уривків з Заключного Акту Гельсінкських угод.
3. Фотокопії статуту ЮНЕСКО з Кур'єр ЮНЕСКО.
4 Скарги, заяви в справі мого сина-політв'язня Олександра Сергієнка, до радянських вищих інстанцій.
5 Мою кореспонденцію з депутатами Верховної Ради СРСР, з президентом Академії Наук УРСР Борисом Патоном, письменником Михайлом Стельмахом, композитором Дмитром Кабалевським, які робили заходи в 1974 році, щоб переглянули судову справу безвинно засудженого (мого сина).
6. Деякі книжки, видані радянськими видавництвами, тому, що в них я підкреслила деякі рядки, — тільки підкреслення, без коментарів.
7. Моє листування з сином Олександром, рідними, друзями, а також мої листи до матері і сина, написані мною тридцять років тому з сталінсько-берієвських таборів.
8 Листи і заяви громадян про порушення прав людини, адресовані Групі сприяння. В основному це були копії листів, оригінали яких були вислані до радянських установ, але на які не було позитивної відповіді.
9 І врешті все інше — написане і надруковане в зошитах і на окремих картках, навіть на клаптиках паперу — вірші,

(Закінчення на ст. 4-ій)

В ГАРВАРДСЬКІЙ ЛІТНІЙ ШКОЛІ ПОЧАЛИСЬ КУРСИ УКРАЇНІСТИКИ

Кембридж, Масс. (ФКУ). — В неділю, 26 червня з'їхались з різних сторін Америки й Канади студенти до Гарварду в Кембриджі, Масс., щоб навчатись і збільшити своє знання в трьох ділянках українських студій.

Всіх зареєстрованих студентів — 170 осіб.

Вже тієї ж неділі, о год. 8-ій вечером, відбулися в Джеферсон залі перші сходини учасників, на яких мгр Уляна Пасічник, адміністраційний керівник української секції Гарвардської Літньої Школи, подала вступні орієнтаційні інформації про приміщення, поділ годин і про Гарвардські обставини.

Студенти житимуть в двох гуртожитках, в яких опікунами будуть докторанти — Юрій Лібер і Максим Тарнавський.

В понеділок ранком почалось навчання, Курсом історії України з-понад одною сотнею студентів керує проф. О. Субтельний, курс української літератури із майже 80-ти студентами веде проф. Г. Грабович, а курс української мови, на який вписалось 70 студентів, поділено на кілька груп. Тим курсом керує проф. Б. Струмінський з асистентами — Любою Дикою, Ириною Гантулею, Наталкою Пилипюк і Тетяною Гаєцько.

Вечором того дня влаштовано прийняття при вині, сирі й овочах. Ця товариська зустріч відбулася, щоб всім між собою краще познайомитись. Студентів привітав діючий тепер директор УНІГУ — проф. Ігор Шевченко. Були присутніми також гості від місцевої бостонської громади, від адміністрації Літньої Школи і представники ФКУ — Б. Тарнавський, Р. Процик, Христина Балко, Ліда Стецик і Юрій Юрчишин.

Крім щоденного навчання, студенти матимуть багато різноманітних розваг. Оглядатимуть чотири фільми, які коментуватимуть Марко Царинник, д-р Любомир Гайда, мгр Олег Ілницький і мгр Наталія Пилипюк. З доповідями при висвітлюванні прозірок виступатимуть поетеса й скульпторка Миртала Бентов, архітект Радослав Жук, проф. Олег Воловина. Про бібліотечні справи говоритимуть мгр Едвард Касинець і Оксана Процик.

Відбуватимуться також прогулянки й спортові ігри.

В рамках конференції СУСТА будуть влаштовані три панелі для розгляду таких тем: Рух опору в поневоленій Україні, Українське студентство: підбір професій, Кампанія ФКУ — творча ініціятива й динамічне зусилля організованого студентства.

В суботу, 16 липня, в одній із кращих заль університету, при звуках оркестри „Ізмарагд" — забава, на якій предбачується понад 400 гостей.

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ЗДИВОВАНИЙ РЕАКЦІЄЮ МОСКВИ НА ЙОГО ОБОРОНУ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

Вашінгтон. — Минулої суботи, 25-го червня, президент Джіммі Картер заявив в інтерв'ю з редакторами газет, що „несподівана" негативна реакція Москви на його виступи в обороні людських прав є частинно причиною браку прогресу у поліпшенні совєтсько-американських відносин, зокрема щодо нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї. Підкреслюючи кількакратно, що він не сподівався такої реакції з боку совєтських властей, Президент зазначив, що у своїх виступах в обороні людських прав він „ніколи не вирізнював тільки Совєтського Союзу", щоб „досить здержливий" щодо публічних заяв в справі людських прав у СССР, та що завжди висловлювався „тільки похвально" про Леоніда Брежнєва.

Щодо самих переговорів відносно нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї, президент Картер заявив, що хоча його уряд видвигнув ряд нових пропозицій, які повинні були причинитися до швидкого полагодження цієї справи, то досі ці старання не увінчалися успіхом і не відомо чи взагалі дійде до порозуміння. „Я не можу гарантувати успіху" — заявив Президент зібраним редакторам.

Натомість деякі дорадники Білого Дому твердили, що хоча тепер існує застій на відтинку атомового розброєння, як теж загальне „напруження" у відносинах між Москвою і Вашінгтоном, то на довшу мету „перспективи є відрадні", тобто існують всі підстави передбачувати, що поліпшиться співпраця між СССР і ЗСА. Вони твердили, що совєтські власті звикли до „дезенсивної закордонної політики" попередніх президентів Джеральда Форда і Ричарда Ніксона і не сподівалися, що президент Картер поведе „офензивну політику" на відтинках людських прав, обмеження стратегічної зброї, загального припинення атомних випробувань тощо і тому „тимчасово" негативно реагують на ці заходи Білого Дому, але в майбутньому повинні „звикнути" до закордонної політики президента Картера.

Між іншим, день раніше, тобто в п'ятницю, 24-го червня, державний секретар Сайрус Венс у Парижі відбув нараду з французьким президентом Валерієм Жіскаром д'Естеном, після якої Венс заявив кореспондентам, що таки існують „непорозуміння" між СССР і ЗСА щодо питання людських прав і обмеження стратегічної атомової зброї. До цього висновку Венс дійшов на підставі недавніх розмов Жіскара д'Естена з Леонідом Брежнєвом, який відвідував Францію минулого тижня. Проте, секретар Венс теж вказував на такі „позитивні прояви" у зв'язках між Москвою та Вашінгтоном, як переговори щодо загального припинення атомових вибухів-випробувань, наради щодо демілітаризації Індійського океану тощо.

В суботу в Білому Домі відбулася нарада в справі найважливіших аспектів закордонної політики ЗСА, в якій взяли участь президент Картер, державний секретар Венс, віцепрезидент Волтер Мондейл і д-р Збігнєв Бжезінські, головний дорадник Білого Дому для справ безпеки країни. Речник уряду повідомив, що такі наради відбуватимуться частіше.

ЕСПАНСЬКІ КОМУНІСТИ ВІДКИДАЮТЬ ЗАКИДИ МОСКВИ І ЗАЛИШАЮТЬСЯ НЕЗАЛЕЖНОЮ ПАРТІЄЮ

Мадрід. — Персональна атака совєтського журналу „Нове время" і пресової агенції ТАСС на лідера Комуністичної партії Еспанії Сантіяґа Карільйо, яка, правдоподібно, мала на меті розбити Компартію і створити просовєтську фракцію, викликала гостру реакцію Центрального Комітету партії і її поодиноких членів, які висловили своє обурення з приводу вмішування Кремля у внутрішні справи самостійно діючих західних компартій. Приводом до атаки мала бути написана і опублікована Карільйом книжка п. з. „Еврокомунізм і держава", але політичні аналітики і спостерігачі вважають, що першою ціллю Москви було розбити еспанську компатію, яка, в оцінці кремлівських спеціялістів, стоїть в проводі т. зв. „еврокомуністичного руху" на Заході. В кінці минулого тижня, тобто 25 і 26-го червня ц. р., в Мадріді відбулися наради Центрального Комітету партії для обговорення дальшої повиборчої стратегії комуністів і деякі кореспонденти вважають, що на цьому засіданні були також порушувані справи останніх совєтських атак на Сантіяґа Карільйо, хоч ще заперечили речники компартії, кажучи, що „в нас є багато інших важливіших справ для обговорення". Головою президії тієї наради була 82-річна діячка Долорес Ібаррурі, знана, як „Ля Пасіонарія", яка коротко перед виборами повернулась з екзилю в Совєтському Союзі. Партійні функціонарі заперечили поголоски, що між нею і Карільйом існують різниці поглядів відносно дальшої політики Комуністичної партії у по-франківській Еспанії.

Помимо того, що компартія заперечувала поголоски про обговорення теми совєтської атаки, в неділю, 26-го червня, появилось становище еспанської компартії, в якому Центральний Комітет категорично відкидає совєтську критику генерального секретаря Сантіяґа Карільйо та заповідає продовження незалежницької лінії, тобто політики, яку досі вели три компартії Заходу — ес-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Представники етнічних груп мали зустріч з представниками міністерства закордонних справ Канади

Торонто (О. Сокольський). — Програма нарад Белградської Конференції та становище, яке займуть країни — учасники супроти Совєтського Союзу і т. зв. соціялістичних республік відносно недотримування Гельсінкських угод, турбувало і турбує не лише нас українців, але й інших народів східньоевропейського походження. Тому ще в лютому ц. р., під час зустрічі з міністром закордонних справ Канади, Доном Джемісоном, ми домовились, що перед виїздом до Белграду, представники цього міністерства зустрінуться з представниками етнічних груп східньоевропейського походження.

Зустріч ця відбулася 8-го червня в Роял Йорк готелі в Торонто, де заступлені були: Канадська Мадярська Федерація, Чехо-Словацька Національна Асоціяція в Канаді, Естонська Центральна Рада в Канаді, Латвійська Національна Федерація в Канаді, Канадський Польський Конгрес і Онтарійська Провінційна Рада Комітету Українців Канади, яку репрезентували д-р Петро Глібович — голова Провінційної Ради, та Остап Сокольський — голова торонтонського Відділу КУК.

Від Міністерства закордонних справ виступали: Дж. Г. Тейлор — директор Бюра европейських справ, А. О. Христоф — заступник директора Східньоевропейського Відділу, Р. В. Гар-

(Закінчення на стор. 4-ій)

В УКУ в Римі відбулася інавгурація вакаційного академічного курсу

Рим (В.Л.). — Інавгурація Восьмого Вакаційного Курсу в Українському Католицькому Університеті відбулася в п'ятницю, 17-го червня 1977 р., день після відкриття цього курсу. Вранці Блаженніший Патріярх Йосиф відправив архиєрейську Службу Божу в співслуженні отців професорів, Івана Гриньоха, Івана Хоми, Любомира Гузара, Івана Тилявського, Юрія Федорова та Івана Дацька. Дияконував о. диякон Борис Лончина, Капеляном був о. Петро Стецюк. Хором проводив о. д-р Іван Музичка. Після св. Євангелії Блаженніший Патріярх виголосив проповідь про людське Ісуса Христа, що променює із Його святого серця і зсилає благодаті на людський рід. Також із любов'ю до Бога і нашого народу починаємо цей вакаційний курс в унікальній у вільному світі українській високій школі, що зі становища християнського ширить світло правдивої науки. Після Служби Божої зібралися в авлі УКУ професори, студенти і гості. Після молитви „Царю Небесний" Блаженніший Патріярх Йосиф привітав зібраних, з'ясував студентам важливе значення і завдання УКУ, святині вільної від чужих і часом накинених впливів, та закликав курсантів до використання лекцій, подаваних досвідченими вченими педагогами. Закликав теж до наочного студіювання 3000-літньої історії Вічного Міста Риму. Опісля декан Філософічно - гуманістичного Факультету, проф. Василь Лев офіційно відкрив сесію і попросив прочитати вступні лекції двох професорів. Д-р Марія Овчаренко виголосила лекцію на тему: „Духова криза Павла Тичини", в якій на основі аналізи двох поезій „Золотий гомін" і „Скорбна мати" представила початок великого росту національного поета і скорий початок його духового заломання під впливом розвитку історичних подій в Україні. Д-р Юрій Фединьський виголосив лекцію на тему: „Українські справи перед польським найвищим адміністраційним трибуналом". На основі архівних документів він представив немов незнану сторінку нашої історії під Польщею між двома світовими війнами. Це переслідування нашого населення, одиниць та установ, шляхом несправедливого вирішування карних справ найвищим трибуналом.

Піснею „Достойно єсть" закінчено інавгураційну урочистість.

ЗСА і Східня Німеччина підписали новий торговельний договір

Вашінгтон. — В неділю, 26-го червня, уряд ЗСА повідомив, що ще 16-го червня підписано новий торговельний договір із комуністичною Східньою Німеччиною, який теж передбачує загальну співпрацю цих двох країн на економічному відтинку. Згідно з новим договором Америка плянує імпортувати зі Східньої Німеччини різні машини, електронічні, оптичне знаряддя та деякі роди харчових продуктів.

Не зважаючи на те, що Східня Німеччина вважається 9-ою з черги індустріяльною державою в світі, торгівля ЗСА з тією державою була досі менш розвинена ніж з будь-якою іншою комуністичною державою Східньої Европи. Тепер ця ситуація повинна змінитися, бо новий торговельний договір створив спільні економічні ради, в яких Америку представлятимуть приватні бизнесмени, а Східню Німеччину — члени уряду.

В Чікаґо вбили редактора сербської „Свободи", підозрівають юґославське КҐБ

Чікаґо. — Попередньої неділі, 19-го червня, тут в редакційному бюрі сербської антикомуністичної газети „Свобода", знайдено в год. 4-ій досвіта трупів редактора тієї газети 44-літнього Драгіса Касіковіча та його 9-літньої пасербиці Іванки Мілосевіч, яких багатьма ударами ножа в груди і опісля кулею в голову — поінформувала ньюйоркська газета „Ди Нюз Ворлд" з 21-го червня. Згідно з повідомленням слідчих властей, вбивство наступило десь біля півночі в суботу, 18-го червня. Група Касіковіча знайшла його дружина біля год. 4-ої рано в його кріслі за його робочим столом в редакції із трупом дівчинки на колінах. Лице Касіковіча було змасакроване до непізнання. Крім суто кримінальної справи, слідчі власті приділюють увагу можливостям політичного аспекту того скритовбивства, маючи на увазі, що протягом останніх десяти років агенти юґославської секретної поліції УДБА — юґославського КҐБ — виконали цілий ряд замахів та вбили ряд антикомуністичних юґославських діячів в країнах Західньої Европи. При цьому пригадується, що минулого року один із цих юґославських комуністичних агентів сам добровільно зголосився до Федерального Бюра Інвестиґацій (ЕфБіАй) та поінформував, що він має доручення вбити п'ятьох антикомуністичних юґославських діячів в Америці і передав отрую, яку він одержав з юґославської амбасади для виконання свого злочину — інформує „Ди Нюз Ворлд".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

І так зле, і так недобре

Щоденник ,,Ню Йорк Таймс'' оприлюднив урядовий меморандум, виготовлений чільними працівниками Державного департаменту, Департаменту оборони та Крайової Ради Безпеки і Центральної Розвідчої Агенції, у якому стверджено, що продаж американської зброї та іншого військового устаткування комуністичному Китаєві потягнув би за собою дуже неґативні наслідки, бо тоді Совєтський Союз, теперішній запеклий ворог червоного Китаю, правдоподібно почав би займати ,,ще більш негнучке становище'' у зв'язках із ЗСА, зокрема відносно нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї, а також дійшло б до загального погіршення у відносинах між Москвою та Вашінґтоном. Крім того, такий продаж зброї комуністичному Китаєві спричинився б до загострення ворожнечі між Москвою і Пекіном, а це — стверджується в меморандумі — створило б серйозну загрозу для світового миру.

Меморандум і висновки його авторів — цікаві, бо порушують дуже актуальну справу, політику трикутника: Москва — Вашінґтон — Пекін. Не менш цікавими є твердження, які були видвигнені деякими із авторів цього меморандуму під час його підготови, але не були поміщені в остаточній версії цього документу, а саме, що продаж американської зброї Китаєві, як і загальне поліпшення відносин Вашінґтону з Пекіном, можуть мати корисні для Америки наслідки, бо можуть скріпити позицію ЗСА під час будь-яких переговорів із Совєтським Союзом і також — твердили вони — військово сильніший Китай може зменшити небезпеку для світового миру з боку Совєтського Союзу.

Отже, обидві сторони, тобто ті члени уряду, які перестерігають перед продажем зброї Китаєві, і ті, які вважають, що такий продаж вийшов би на користь ЗСА та світового миру, мають частинну рацію і в теперішній дійсності важко сказати котрий з цих висновків правильніший.

Цю дилему комплікує ще одна справа:можна вбачати логіку в твердженні тих політичних аналітиків, які вважають, що Америці корисно підтримувати Китай, бо Пекін тепер є найбільшим ворогом Москви, і він не міг би стати в теперішній ситуації такою загрозою для ЗСА і світового миру, як Совєтський Союз.

Проте, Китайська Народна Республіка — це комуністична держава, ідеологія якої цілком протилежна до демократичних засад Америки та інших держав вільного світу, і можна з певністю твердити, що Пекін — якщо б тепер не потребував допомоги проти Москви — то і зі свого боку прикладав би всіх зусиль, щоб послабити вільний світ, з остаточною метою знищити його. Комунізм бо по суті — імперіялістичний, не зважаючи на те, чи він російський, китайський чи якоїсь іншої національности. Крім того — і це може найважливіше — немає жадної гарантії, що комуністичні Китай і Совєтський Союз із сьогоднішніх ворогів не стануть завтра приятелями, як були в минулому. Тоді Америка і її союзники мали б до діла з двома комуністичними потугами, які діяли б спільно проти інтересів вільного світу і цілого людства, а ще до того, одна з тих потуг, Китай, завдячувала б свою військову силу саме допомозі з боку ЗСА.

В тому і дилема, бо і так зле, і так недобре.

Історичні знахідки в Черкасах

Працівники обласного крайознавчого музею у Черкасах, — інформує київська ,,Радянська Україна'', — знайшли на північно-західньому схилі пагорба, де розташовується Комсомольський сквер, культурний шар, в якому відкрито кілька прошарків перепаленого дерева, кераміки, залишків кладки. В них знайдено польську монету 1567 року. Тут у 1556 році збудував свій замок над Дніпром черкаський староста Дмитро Вишневецький. Цей замок, укріплений мурами, пізніше був резиденцією князів. У ньому був зупинився гетьман Богдан Хмельницький після перемог над польськими військами під Жовтими Водами і під Корсунем.

РОСІЙСЬКИЙ ВИГНАНЕЦЬ ПРО ЖИТТЯ В СССР

Мюнхен (П. Ф.) — 2-го червня 1977 р. в Мюнхені доповідав про положення в совєтській імперії Анатолій Левітін Краснов, відомий церковний діяч і письменник. За те, що він обороняв своє право належати до Християнської Церкви і засуджував комуністичні утиски супроти релігійних людей, Левітін Краснов був караний на 10 років неволі в концентраційних таборах. Він був звільнений з праці учителя в школах.

Ім'я і насоля Левітіна Краснова під режимом в країні, де ,,вільно дихає людина'', стали відомі в вільних країнах і в Кремлі вирішили збутися клопотупротестів з-за кордону: Левітіна Краснова вислано за межі СССР. Живучи в Швайцарії, Левітін Краснов написав книгу про своє життя під диктаторським режимом, і цю книгу надруковано російською мовою — ,,Лихие годы''.

Автор книги розповів у доповіді подробиці зі свого життя, зокрема про переслідування, які переносять люди, котрі не коряться наказам компартії і справі віри й моралі. Левітін Краснов народився в місті Баку на Кавказі, тепер він має 62 роки. З раннього дитинства у нього змінювалася релігійність і він змолоду бере участь у церковному житті, в обороні права громадян на свободу совісти від директив режиму.

Левітін Краснов вважає за великий успіх діячів опозиції, яких звуть ,,дисидентами'', що вони знайшли багато прихильників серед молоді. Молоді люди різного стану й освіти дають велику допомогу А. Сахарову та іншим критикам диктаторського режиму: вони розмножують і поширюють заяви й протести провідників цього руху, хоча за те поліція їх жорстоко карає.

Левітін Краснов зазначив, що населення совєтської імперії не є так відразне від вільних країн, як це було за влади Сталіна. Люди слухають закордонне радіо і критично ставляться до партійної пропаганди вдома. На думку Левітіна Краснова, 25 або 30 відсотків людности СССР вороже ставиться до режиму. Є коло 20-25 відсотків таких, що вірять урядовій пропаганді про голод, безробіття й вимирання робочого люду в західніх індустріяльних країнах. Але, з другого боку, є немало й таких, які розуміють все навпаки: мовляв у країнах вільного ринку золото і всяке добро лежить на вулиці і тільки ліниві не хочуть нахилитися, щоб взяти собі ,,по потребі''...

Найбільша частина населення — це люди байдужі до громадських справ, вони замикаються в тісному колі своєї родини, роблять кар'єру на службі, на праці і не надіються на зміну режиму. Однак, ця безнадійність, безвихідність веде людей до ,,заспокоєння нервів'' алькоголем. Алькоголізм — найгірше зло в совєтській імперії, бо нищить тіло й душу людини. Це лихо поширене також між інтелігенцією. Доповідач згадав своїх приятелів, людей талановитих, учених, які зруйнували себе алькоголем.

Левітін Краснов казав, що партійна пропаганда уміє впливати на рекрутів, покликаних до війська. Вояки армії, ізольовані від суспільства, піддаються пропаганді ,,політруків''. В армії ведеться пропаганда в російському шовіністичному дусі.

Доповідач згадав, що режим зокрема переслідує релігійні громади євангелистів -баптистів. Мабуть тому, що ці громади трудно контролювати, бо у баптистів релігійні сходини відбуваються без обрядів, що їх мають православні й католики.

Про погляди на будучність величезної більшости населення СССР Левітін Краснов сказав: нема у людей бажання й охоти відновити приватне капіталістичне господарство. Є прямування до широкої демократії і віра, що демократичне суспільство краще поведе удержавлені промислові підприємства, ніж це робить централізований апарат диктаторської партії. Селянство, закріпачене в колгоспах, хотіло б створити вільне кооперативне господарство, без примусу згори.

Чи є в СССР прихильники монархії? На це відповів Левітін Краснов прикладом із своєї учительської діяльности: діти, яких він питав у школі, що то за титул ,,цар'', казали, що ,,царя вибирають''. Вони не розуміли, що Сталін був при кінці життя абсолютним монархом-деспотом. Про відновлення царського режиму ніхто не думає.

Сам Левітін Краснов прихильник демократичного, християнського соціялізму.

У своїй доповіді Левітін Краснов згадав поширення релігійних настроїв серед людности СССР, зокрема серед молоді, також серед дітей комуністичних бюрократів. Приписаний урядовий, згори ,,світогляд'' компартії багатьох не задовольняє, зокрема, коли на кожнім кроці діла владущих суперечать їх словам. Часто з протесту проти комуністів-батьків, їхні діти приймають хрест і ходять до церкви, це опозиція проти цілої системи партійної диктатури, що хоче опанувати тіло й душу кожного ,,підданого''. Левітін Краснов висловив свою турботу з приводу нових напастей комуністичної адміністрації на проповідників віри й моралі, незгідних з правилами пануючої партії. В суспільстві теперішні ватажки компартії не мають авторитету, бо вони не мають ні освіти, ні природних талантів, це — ,,партійні чиновники'', що за межі партійної ,,політграмоти'' не виходять.

В. Ґут Кульчицький

ПРОБЛЕМА ,,ЕВРОПЕЇЗАЦІЇ'' КОМУНІЗМУ

(2)

Дальше проф. Ґаті відмічує, що ,,позиції'' еврокомуністів вдаряють схоже на ті, які висували лідери східньоевропейських партій по Другій світовій війні, заки ще захопили владу. Наведені тут паралелі незвичайно інтриґуючі. Він каже: — ,,Був то не Енріко Белінґер у 1977 р., але сталініст Джозеф Ревай з мадярської партії у 1944 р., який сказав, ,,я заявляю, що ми не вважаємо національну співпрацю (кількох партій) як проминаючу політичну коаліцію, як тактичний шаховий хід, але радше як довготривалий союз. І ми додержимо слова''. Так же само був то болгарин Юрій Дімітров, колишній генеральний секретар Комуністичного Інтернаціоналу, який 7 листопада 1945 р. в часі святкування річниці російської революції в Москві заявив, ,,твердження, що ніби комуністи хочуть захопити всю владу ... є злослива леґенда і наклеп. То неправда, що комуністи хочуть мати однопартійний уряд'. І був то Владислав Ґомулка з польської партії, який заявив у 1946 р., що польський шлях до соціялізму ,,є багатозначний тому, що він не включає конечности насильного, революційного, політичного перевороту...(він) виелімінував конечність диктатури пролетаріяту''.

Вкінці автор вказує ще й на факт, що багато заяв західньоевропейських партійних лідерів викликають сумнів щодо їхніх зобов'язань на довшу мету супроти демократичного процесу.

Все це сказавши, проф. Ґаті очевидно побачив, що в цьому місті говорити про щирість було б тяжкувато, отже він ухиляється від прямої відповіді, міняє напрям і починає переконувати читачів, що ,,головним спірним питанням не є ані щирість відкрито виявлених інтенцій еврокомуністів, ані подібність між теперішніми їхніми заявами і такими ж заявами східньоевропейських партій у повоєнних роках'', але радше можливості осягнення їхньої остаточної мети. Знов же, розглянувши і ці можливості, автор медитує: — ,,...можна бути скептичним щодо зобов'язань еврокомуністів супроти політичного плюралізму на довгий час і все таки визнавати автентичними їхні обмежені цілі, бо, взявши до уваги пануючі обставини тепер і в недалекому майбутньому, як також і лекції в Чіле та в Портуґалії, для еврокомуністів одиноким способом дістатися до влади є через запобігання того роду внутрішнім і зовнішнім реакціям, які тільки притупили б їхнє очевидне момен- тум''.

Коротко кажучи, проф. Ґаті готовий визнати автентичними тільки ті цілі, які еврокомуністи мусіли прийняти під тиском обставин у своїх зусиллях прийти до влади. Контроверсія ж обертається якраз довкруги питання, що станеться, як еврокомуністи прийдуть до влади. Тобто квестіюється не короткочинцеві, але довготермінові цілі.

У вступній частині статті проф. Ґаті говорить про ,,Their own branch of socialism'' як альтернативу. Засадничою ж прикметою того ,,соціялізму'', прикметою, яка ніби то відрізняє його від московської версії, яка його ,,европеїзує'', має бути якраз беззастережне і щире прийняття ,,політичного плюралізму''. Та ж і ті три головні ,,пропозиції'', які автор наводить із платформи еврокомуністів майже повністю спираються на визнанні ,,політичного плюралізму''. Якщо тут зобов'язання еврокомуністів є сумнівні, то якже ж тоді взагалі можна говорити про альтернативу, про анти-модель ,,до більш авторитарного совєтського моделю у світовому комунізмі?''

І ще як додаткова ілюстрація проблеми — окурщини із щоденної практичної політики. Генеральний секретар портуґальської комуністичної партії, Альваро Кунгаль, у своєму останньому інтерв'ю заявив: —,,Якщо еврокомунізм є тактикою, способом боротьби, щоб ліквідувати силу монополії, то він не стосується Портуґалії, бо ми вже минули цю фазу...Портуґалія вже значно посунулася в напрямі до соціялізму''. Подібну думку, тільки в інший спосіб, ще в березні висловив кореспондент ,,Ню Йорк Таймсу'' твердячи, що ,,основна сила в Еспанії, у відміну (від Портуґалії), ще дальше перебуває у консервативному, антикомуністичному, мілітарному естаблішменті, не лишаючи генсекові Каррільо іншого виходу як проповідування поміркованої лінії''.

(Продовження буде)

ДЕКЛЯРАЦІЯ СОЛІДАРНОСТИ

[З приводу ,,Деклярації в українській справі'', підписаної діячами польської, російської, угорської і чеської еміграції]

У травні 1977 року 14 видатних діячів польської, російської, угорської і чеської еміграції підписали і проголосили друком ,,Деклярацію в українській справі'', яка є свіжим словом у політичному житті емігрантів та відкриває нові перспективи для їхньої і їхніх народів співпраці на нових справедливих засадах. ,,Деклярацію'' передрукували українські пресові органи всіх політичних напрямів. Наскільки ми могли ствердити, вона викликала широкий відгомін у суспільствах, серед яких автори працюють.

У ,,Деклярації'' згадано про кривди, що їх зазнав український народ від польського імперіялізму впродовж багатьох століть; засуджено російський імперіялізм; висловлено признання для українського народу за його послідовну боротьбу за державність; відзначено передове місце української визвольної боротьби серед народів Радянського Союзу та підкреслено, що поляки, росіяни, угорці і чехи не будуть повністю вільними, коли не стануть вільними українці, білоруси, литовці. Автори звернулися із закликом до російського народу, щоб він відвернувся від політики імперіялізму, а разом з тим заапелювали до російської еміграції і до російського опозиційного руху в Радянському Союзі, щоб вони співпрацювали з українськими борцями за незалежність України.

Ми, Український Демократичний Рух, що об'єднуємо на базі федерації три політичні партії: Організацію Українських Націоналістів за кордоном (ОУНз), Українську Революційно-Демократичну Партію (УРДП), Українське Національно-Демократичне Об'єднання(УНДО) та незалежних українських демократів, — вітаємо ,,Деклярацію'' і її авторів за моральну підтримку, яку вони своїм виступом дали українському народові в час його важких випробувань.

Проте, ми вважаємо потрібним висловити наше застереження до тієї частини ,,Деклярації'', де говориться, що автори змагатимуть ,,до утворення такої ситуації, в якій українці могли б свобідно висловитися, чи вони бажають самостійного державного існування''. Пригадуємо, що український народ за останні понад 60 років мав уже кілька таких ситуацій і кожну з них використав на те, щоб жертвами крови і майна підтвердити, що його ідеалом була і є самостійна українська держава.

Ми радіємо, що в ,,Деклярації'' засуджено імперіялізми і тому, сповнені духом нових можливостей, пересилаємо, польському, російському, угорському і чеському народам наші щирі вітання, а разом з тим бажання повного визволення з-під чужого панування. Український народ, залишаючи за собою траґічні події минулого готовий докласти всіх зусиль до того, щоб улаштувати співжиття із своїми сусідами на базі взаємного довір'я, миру і приязні.

Сподіваємося, що ,,Деклярація'' стане поштовхом до створення сприятливого клімату для того, щоб демократичні сили народів Радянського Союзу, сателітних держав і тих, які працюють на еміграції, стали одним фронтом у боротьбі за національне, соціяльне і політичне визволення.

Роман Барановський (ЗСА), Роман Борковський (ЗСА), Василь Витвицький (ЗСА), Олег Волянський (ЗСА), Михайло Воскобійник (ЗСА), Федір Гаєнко (Німеччина), Йосип Гірняк (ЗСА), Яків Гніздовський (ЗСА), Василь Гришко (ЗСА), Михайло Добрянський (Англія), Іван Дубилко (Канада), Роман Ільницький (ЗСА), Анатоль Камінський (ЗСА), Григорій Костюк (ЗСА), Володимир Кубійович (Франція), Юрій Лавріненко (ЗСА), Анатолій Лисий (ЗСА), Юрій Луцький (Канада), Любомир Макарушка Німеччина), Омелян Пріцак (ЗСА), Мирослав Прокоп (ЗСА), Богдан Рубчак (ЗСА), Іван Лисяк-Рудницький (Канада), Олег Федишин (ЗСА), Атанас Фіґоль (Німеччина), Марко Царинник (Канада), Юрій Шевельов (ЗСА), Олекса Яворський (Канада).

Продаж зброї червоному Китаєві може спричинити поважну загрозу — сказано в урядовому документі

Вашінґтон. — У Меморандумі ч. 24 в справі перегляду політики, виготовленому чільними членами уряду президента Джіммі Картера, стверджено, що продаж американської зброї та іншого військового технологічного устаткування комуністичному Китаєві може мати дуже неґативні наслідки, бо може довести до того, що Совєтський Союз змінить свою дотеперішню політику поліпшення відносин із ЗСА, як також може спричинити ще більшу ворожнечу між Москвою і Пекіном, що створить загрозу для світового миру.

Меморандум твердить, що ,,в найліпшому випадку'' Москва старалася б переконати Вашінґтон припинити продаж зброї Пекінові, а ,,в найгіршому випадку'' совєтські власті можуть зайняти ,,навіть більш негнучке становище'' в таких справах, як наприклад, договір ЗСА щодо обмеження стратегічної атомової зброї, загального роззброєння тощо. Совєтські власті протягом останніх кількох місяців одверто перестерігали Захід, зокрема Америку, про ,,небезпеку з боку Пекіну'' — зазначує меморандум — і якщо б ЗСА рішилися продавати зброю Китаєві, то Москва може інтерпретувати це як дальший крок в сторону ,,американсько-китайського союзу'', зверненого проти СССР.

Газета ,,Ню Йорк Таймс'' одержала текст цього меморандуму, над яким працювали члени Державного департаменту, Департаменту оборони та Крайової Ради Безпеки і Центральної Розвідчої Агенції (Сі-Ай-Ей), і опублікувала його зміст у виданні з п'ятниці, 24-го червня.

Меморандум, який досі вважали ,,державною таємницею'', твердить, що якщо б Америка продавала зброю комуністичному Китаєві, то це змусило б Совєтський Союз ,,зайняти гостріше становище'' супроти ЗСА і довело б до загального погіршення у відносинах між Москвою та Вашінґтоном. В меморандумі теж заторкнено такі справи, як можливість відтягнення американських військових частин з території Націоналістичного Китаю (Тайваню) і проаналізовано цілість політики ЗСА щодо червоного Китаю.

Щодо реакції Совєтського Союзу, меморандум ,,Ню Йорк Таймс'', однак, інформує, що не всі знавці, які працювали над виготовленням цього ,,Меморандуму ч. 24'', погоджуються з його висновками. Деякі з них твердять, що поліпшення дипломатичних зв'язків між Вашінґтоном і Пекіном, як теж продаж американської зброї комуністичному Китаєві можуть мати цілком протилежні наслідки: можуть скріпити руку ЗСА під час переговорів із Совєтським Союзом відносно обмеження стратегічної атомової зброї чи в будь-яких інших переговорах. Вони вважають, що військово сильніший Китай може зменшити небезпеку для світового миру з боку Совєтського Союзу. Проте, опінії цієї групи спеціялістів не були включені в текст ,,Меморандуму ч. 24''.

Марта Тарнавська

ЛЕГКОВАЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

(Порядком дискусії)

III

Факт сьомий:

З літературними рецензіями в нас теж дуже погано. Навіть такий престижевий і високопоставлений журнал як ,,Сучасність'', що міг би своєю критичною настановою значно причинитися до поправи цього деморалізуючого стану речей, до літературних рецензій ставиться легковажно. Відділ рецензій у ,,Сучасності'' — це взагалі слабе місце журналу. На 33 числа ,,Сучасности'', що появилися за три минулі роки (1974, 1975 і 1976) було всього 55 рецензій. В тому числі тільки 16 рецензій було на літературні видання, а з-поміж них тільки 7 рецензій на видання з української літератури.

Вже п'ять літ виходить бібліологічний журнал ,,Українська книга''. Видання такого типу, що його основним змістом є рецензії на нові книжки, дуже потрібне і сама поява ,,Української книги'' свідчить, що існує група наших людей, яка розуміє цю пекучу потребу. Якби ,,Українська книга'' була справжнім фаховим бібліологічним журналом на високому рівені, якби вона мала широкий круг фахових співробітників, якби вона руководилася виключно бібліологічними критеріями в доборі та оцінці матеріялів — вона могла б промощувати шлях українській книжці до американських університетських і публічних бібліотек. ,,Українська книга'', однак, станула на шлях популяризаторський і орієнтується не на фахового, а на масового читача. Що ж, потрібний і такий журнал. Але в цьому другому випадку, якщо він мав би виконати своє завдання, він мусів би бути справді масовим.

,,Свобода'' тільки зовсім недавно увела реґулярну рубрику рецензій на нові видання. Рубрика ця одностороння, ведена одним тільки критиком, але вона принаймні інформує про нові видання та викликає зацікавлення в читача. В інших українських газетах і журналах рецензії на літературні твори появляються спорадично, тільки зрідка (наприклад у журналі ,,Наше життя'') бувають реґулярні рубрики чи відділи для систематичного огляду нових видань.

Цього абсолютно замало. Живий літературний процес — якщо такий має існувати — вимагає живої і розманітної критики. На кожне вартісне видання повинна бути не одна, але кілька рецензій різних критиків, щоб віддзеркалювали б різні опінії і смаки. Контроверсійність в літературній критиці не тільки нешкідлива, а дуже побажана. Брак контроверсії і дискусії свідчить не про однозгідність і єдиномислення, а про застій, стагнацію і стерильність нашого життя.

Факт восьмий:

Велика маса наших імігрантів в Америці живе ще у власному українському ґетто або потонула і розплилася у загально-американській масовій популярній культурі, головними атрибутами якої є телебачення, щоденна преса і популярні журнали. Через те навіть значна кількість української інтелігенції не здає собі справи із факту, що світ, серед якого живемо, це світ одної із найперших і найбагатших літературних культур і традицій. Українська література, зрозуміла річ, не може витримувати конкуренції з англомовною. Але це тільки зайва пригадка, що ця українська література вимагає особливого піклування, окремої уваги й охорони, так як вигибаюча у природі порода, так як несправедливо дискримінована в народі етнічна меншість.

Факт, що ми живемо у морі англомовної культури, одначе, має теж свою позитивну сторону. Еміґраційне українське красне письменство — поезія, проза, драма — здані на ласку українського читача й української організованої громади, а через те вони немов приречені на повільну смерть. Літературознавство, одначе, є університетською дисципліною і не мусить завжди бути обмежене до рідної мови. Саме існування катедри української літератури на Гарвардському університеті є запорукою, що українське літературознавство в Америці житиме і ростиме. Українське літературознавство в Америці часто має можливість жити і розвиватися не всупереч впливам англомовного оточення, а навпаки, завдяки багатству і високій культурі англомовного літературного світу. У поважних і престижевих англомовних журналах, таких як ,,Slavic Review'', ,,Slavonic & East European Review'', ,,Canadian Slavonic Papers'', ,,Oxford Slavonic Papers'', ,,Books Abroad'', та ін. щораз частіше починають появлятися українознавчі матеріяли. Можна навіть заризикувати твердженням, що за останніх п'ять років в англомовних журналах появилося більше рецензій на українські книжки, як в еміґраційних українських журналах. Наприклад, у журналі ,,Books Abroad'', що є міжнародним літературним квартальником, в роках 1974-1975-1976 появилося 17 рецензій на видання з української літератури. В тому самому часі, як я вже згадувала, у місячнику ,,Сучасність'' було тільки сім таких рецензій.

Ну, так, скажете. Це підросла ґенерація українських дослідників, що їм може легше й вигідніше писати англійською мовою. В цьому є крапля правди. Більшість авторів з рецензіями, що пишуть на англомовних виданнях на українські теми — українці. Але — і тут не одне ,,але'', а два: поперше, значне число цих рецензентів пишуть ще й українською мовою і їх прізвища можна бачити і в українських публікаціях. Значить, якби існували літературні українські журнали і замовляли в цих авторів рецензії — то вони могли б писати і по-українському. По друге, найкращим доказом, що не сама лиш мова стоїть на перешкоді, щоб поправити стан літературної критики в наших виданнях є англомовний квартальник ,,Ukrainian Quarterly'', що за гроші всієї української громади виходить в Америці безперебійно вже цілих 33 роки. В ,,Ukrainian Quarterly'' відділ рецензій стоїть значно ліпше, як у будь-якому іншому українському журналі: зразу видно, що редакція до цього відділу ставиться серйозно і плекає його. Але наставлення цього журналу до справ української літератури найкраще можна зілюструвати деякими статистичними даними: В роках 1973-1974-1975 в ,,Ukrainian Quarterly'' було надруковано 102 рецензії. В тому числі на літературні видання взагалі було 7 рецензій, з того лиш 4 на твори української літератури. Варто ще підкреслити додатково, що за ці три роки в ,,Ukrainian Quarterly'' надруковано тільки три статті із літературною тематикою. Таке легковаження української літератури в офіційозі зорганізованої української громади ЗСА не випадкове: воно дуже вірно віддзеркалює справжнє наставлення до літератури всієї нашої громади взагалі.

(Продовження буде)

Пам'яті Стефанії Лукіянович

У велику П'ятницю, 8-го квітня 1977-го року померла в Кембрідж, Англія, визначна українська композиторка д-р Стефанія з Туркевичів Лукіянович. Бл. п. Стефанія народилася у Львові в музикальній священичій родині. Батько її був організатором хорів, мати була була дуже добра піяністка, сестра, Ірина, оперова співачка, брат Лев, диригент опер в Бидгощі і Львові. Зростаючи в такій музикальній родині, Стефа змалку грала на фортепіяні, а першу музичну освіту отримала в Музичнім Інституті ім. Лисенка у Львові. Під час Першої світової війни родина Туркевичів виїхала до Відня. Там бл. п. Стефа Лукіянович продовжувала свої фортепіянові студії у проф. Курца та в проф. Лялєвіча. В 1916 р. вона повернулась до Львова, де вписавшись на Львівський університет, студіювала музикологію у проф. Хибінського, яку закінчила успішно в 1920 р. Після цього вона виїжджає знову до Відня, де на філософічному факультеті студіює щераз музикологію у проф. Гуїдо Адлера. Закінчила студії іспитом -абсолюторіюм. Цей іспит, як і з Львівського університету, дав їй право навчати музики в середніх школах. В той самий час бл. п. Стефа Лукіянович продовжувала фортепіянові студії у проф. Вюрера у „Віснер Музік Академії, а теоретичні студії у проф. Маркса. Якийсь час вона студіювала композицію у проф. Шрекера в Берліні. В 1930 р. бл. п. Стефа Лукіянович переселяєся до Праги, там студіювала композицію на „Майстер Клясс" у проф. Новака й писала докторську працю у проф. Неєдлого, отримавши звання доктора музичних наук в університеті в Празі в 1934 р. В 1919-1920 р. вона вчила музики й теорії в Учительській Семінарії у Львові, а з початком 30-их років вчила в Музичній Школі Нементовської, де теж була корепетиторкою в клясі проф. Адама Дідура.

В роках 1935-1939 була професором теоретичних предметів в Музичнім Інституті ім. Лисенка у Львові. Від 1939-1944 була доцентом Музичних Наук у Львівськім Державнім Університеті ім. Івана Франка.

На весні 1944-го року виїхала зі Львова, щоб вже ніколи не вернутися.

Композиції бл. п. Стефанії Туркевич Лукіянович можна поділити на такі групи:

1) Фортепіянові твори: для дітей, молоді, Варіяції на українську тему, Гротеска на фортепіян. 2) Скрипкова Соната. 3) Вокальні твори: а) сольові: а) сольові жіночі й чоловічі голоси в супроводі фортепіяна; б) хорові: Кантата (виконана Бояном в 1922, Псалом (виконаний в церкві св. Юра у Львові в 1922-1923, Служба Божа (виконана в церкві св. Юра кілька разів в р. 1920) і Триптих на жіночий хор. 4)- Камерна музика: смичковий Квінтет і Квартет (виконувані в Празі, Смичкове Тріо. Тріо на духові дерев'яні інструменти). 5) Симфонічні твори: чотири Симфонії, дві симфонічні Поеми, 5 Сюїт. 6) Опера: „Мавка" (на основі драми Лесі Українки) — „Серце Оксани" — опера для молоді виконувана в Торонто і у Вінніпегу, „Бабусин Городник, опера для дітей, „Куць", опера для молоді. 7) Балет: „Мавка" (на основі Л. Українки) — „Страхопуд", „Весна" - „Кораллі".

Познайомилась я з бл. п. Стефою Лукіянович в р. 1932-1933. Давно це було і дещо стерлося з моєї пам'яті. Пам'ятаю гостинний дім її батьків, в якому завжди роїлось, як в вулику, повно молоді, гамору, жартів, музики. Війна нас розлучила і лише по довгих роках ми знайшли одна одну. Їх доля викинула до Анґлії, нас до Америки.

Зустріч наша відбулася в Люксембургу в липні 1965-го року. Ми умовилися, що прилетимо з Ню Йорку, а вони з Белфасту своїм автом і звідти ми разом поїдемо подорожувати по Европі. Як сьогодні, стоїть мені перед очима наша зустріч на вулиці Люксембургу... Розмовам не було кінця, бо треба було довідатися про їхні переживання і етапи втечі з рідного гнізда, шукання нового поселення, треба було і про себе розповісти, бо як нам, так і їм цікаво було знати подробиці наших переживань.

У пам'яті моїй бл. п. Стефа, — завжди усміхнена, погідна, цікавилась українським музичним життям в Америці, плянами і композиціями мого чоловіка, розповідала про свої. Її живе зацікавлення всім, що діється в сучасній музиці — подиву гідне. Їй все хотілось знати, вона розпитувала про нові музичні твори про можливості виконання своїх творів тут, в Америці.

Двічі ми зробили незабутні подорожі разом по Европі — разом з їхньою донечкою по Німеччині, Швайцарії, Італії, потім вже і з нашим сином Романом, і від Белфаст аж до Греції. Незабутні враження, розмови, дискусії повні щирости і тепла!

Ніхто з нас не думав, що, прощаючись у Парижі о 5-ій год. ранку, ми вже ніколи не побачимось... Вони від'їхали автом до Анґлії, а ми залишились на кілька днів у Парижі. Я дивилась на них з вікна 2-го поверху і востаннє ми помахали собі руками...

Покійну Стефу і нас в'язала довголітня приязнь понад 45 років і я безмежно жалую, що не Антонові, а мені довелось писати про неї, як композитора і музика — він би зробив це докладніше і краще.

Все йде, все минає, залишаються спогади і я буду згадувати дорогу Стефу, з якою мене в'язала тепла приязнь і жалувати, що прийшов і на це кінець.

Марія Сокіл-Рудницька

З діяльности ЛМКлюбу в Ню Йорку

КОНЦЕРТ СПІВАКІВ СВІТОВОЇ СЛАВИ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ

(З історичних платівок)

Для пригадки старшим членам Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку і познайомлення молодших віком із співаками світової слави українського роду, Управа ЛМК приготовила в п'ятницю, 1-го квітня ц.р. концерт з історичних платівок співаків: Клим Чічка-Андрієнко, М. Чеботарі, Іра Маланюк, Н. Нежданова, М. Менцінський, А. Дідур, О. Руснак. Всі пояснення про співаків, їх муз.-вокальний дорібок і їхню сценічно-співацьку кар'єру подав маестро Теодор Терен-Юськів.

Відкриваючи програму вечора голова Клюбу інж. Іван Жуковський згадав про незабутній концерт в Празі після 1-ої світової війни, на якому був присутній президент Тома Масарик з членами уряду і достойниками з дипломатичного світу. Наш співак, Модест Менцінський на вершку своєї співацької слави, захоплював тоді своїм прекрасним голосом публіку, що ентузіястично його вітала. Це був великий український співак і патріот. Після цього короткого спогаду, дальше ведення програми вечора обняв маестро Терен-Юськів.

На початку концерту, Модест Менцінський проспівав із звукозапису наш національний гимн „Ще не вмерла Україна" в супроводі оркестри, опісля пісню „Черемоше, брате мій" до слів Б. Лепкого, муз. С. Людкевича в супроводі фортепіяна, вкінці пісню „Із сліз моїх". Прекрасний голос одного з найкращих тодішніх драматичних тенорів у музичному світі дуже подобався присутнім, нагадуючи давні часи, коли цей співак приїздив до Краю із своїми концертами з-закордону.

Кольоратурне сопрано Антонина Нежданова проспівала арію з „Чарівної флейти" Моцарта опісля арію з „Гуґенотів, а колишній бас Метрополітан опери в Ню Йорку, Адам Дідур, арію з опери „Оповідання Гофмана" муз. Офенбаха та в'язанку українських пісень „Віють вітри" й „У суєті" Клим Чічка-Андрієнко, лірично - драматичний тенор виконав арію з опери „Кавалерія рустікана" і одну неаполітанську пісню. Вибір арій і пісень був дуже вдалий, а їх проспівали високої кляси співаки правдиві мистці вокального діла, тому приявні не шкодували щирих оплесків і признання музичному керівникові Літературно - Мистецького Клюбу маестрові Т. Терен-Юськові.

У другій частині цього Вечора кольоратурно-ліричне сопрано Марія Чеботарі проспівала арію з опери „Мадам Батерфляй" і пісню з німецького фільму „Дівчата в білім", а меццо-сопрано Іра Маланюк арію з опери „Милосердя Тита" і арію з опери „Фіґарове весілля" муз. Моцарта. Вкінці тенор Орест Руснак відспівав арію з опери „Поштар з Льонжімо" й арію з опери „Ловці перел". Це був справді високої вартости мистецький вечір, що залишив помітне вдоволення в приявних слухачів, що вміють оцінити добру музику і спів.

Дискусійний Вечір

З рамени Спілки Українських Журналістів Америки в приміщеннях Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, в п'ятницю 29 квітня ц.р. відбувся дискусійний Вечір на тему: „Адміністрація президента Картера в очах трьох поколінь", в якому взяли участь: ред. Іван Кедрин - Рудницький, мгр Орест Питляр і д-р Адріян Сливоцький. Модератором був інж. Павло Дорожинський. Вечір відкрив маестро Степан Крижанівський вітаючи учасників панелю і численно прибулих гостей та подякував Управі СУЖА за цінну співпрацю з Літературно-Мистецьким Клюбом.

Модератор вечора інж. П. Дорожинський у своєму вступному слові згадав про останні вибори президента ЗСА, коли не дуже знаний колишній губернатор Джорджії висунувся на чолове місце серед численних кандидатів на цей високий уряд, не належачи до провідної верхівки, з рядів якої звичайно виходить новий президент. Вже на початку свого урядування, президент Картер наголошуючи важливість дотримування міжнародних договорів у сфері людських основних прав, заявив становище до нехтування такими правами в Чехо-Словаччині, написав листа до Сахарова, прийняв на авдієнції Буковського. Чи наступила нова фаза в політиці американського уряду з вибором нового президента, про це будуть говорити панелісти.

Перший доповідач, ред. Іван Кедрин подав коротку історію української зарібкової еміґрації до ЗСА, що свої голоси при виборах віддавала звичайно на демократичних кандидатів, бо партія вимагала соціяльних змін і реформ в користь робітництва. Коли переглянути давні числа щоденника „Свобода" з тих часів, то він самий, коли ще працював в редакції, а передше в передвоєнних роках, інші редактори „Свободи" закликали наших людей не відтягатись від голосування і голосувати як їхній розум їхній інтерес каже, та щоб почували себе повноправними громадянами. З приїздом декого з наших політиків і більшої кількости інтелігенції після Першої світової війни, суспільно-політичне життя стало дещо живіше і більш різнорідне. Коли ж прибула сюди політична еміґрація після Другої світової війни, молодші включились в рямці існуючих двох партій — республиканської і демократичної з перевагою для першої партії, бо керівники цієї партії і дієві політики обіцювали багато змін на Сході Европи, не дотримуючи своїх обіцянок, коли прийшло там до важливих змін, напр. в Угорщині. Вкінці явно перейшли на тези доктрини Зоненфельда, дорадника Кіссінджера.

Тому, при останніх виборах, українські виборці віддали свої голоси здебільша на президента Картера. Вже після трьох місяців урядування позначились у закордонній східньо - европейській політиці певні зигзаки, мовляв, грізно говорить — лагідно діє. Велику ролю у формуванні нової американської політики відіграє голова Ради Безпеки, проф. Збіґнєв Бжезінський. Перед тим таке становище займав Генрі Кіссінджер.

Мгр Орест Питляр сказав, що голосував за през. Картером, бо Америка потребує змін, так у внутрішній як і в зовнішній політиці. У внутрішній політиці господарське і національне життя стоїть під впливом і тиском різнорідних явних чи анонімних груп і організацій, що діють лише для своєї матеріяльної користи, не дивлячись на інтерес власної держави її безпеку і будучність. Такий наглядно прикрий стан на внутрішньому відтинку державного життя, не говорячи вже про зростаючу дорожнечу, обезцінення гроша, безробіття, брак моралі і стримування навіть у найвищих кругах верхівки, треба було доконче змінити бо дотеперішня адміністрація ніяк не вив'язувалась із своїх завдань. Коли говорити про зовнішню політику давньої адміністрації, то ЗСА опинилися в дуже прикрій ситуації після поразки в Індокитаї, в Африці, згадати б Анґолю, Мозамбік, чи ситуацію на терені Об'єднаних Націй, де впливи ЗСА помітно зменшилися. З вибором Картера президентом ЗСА дещо вже змінилося і деякі його обіцянки вже здійснилися. Та найважливіше новий Президент почав відважно говорити й обороняти людські права у всьому світі, що викликало непримиренний гнів совєтських головачів і їхніх сателітних підголосків. Доповідач перестерігає проти надмірного оптимізму і передчасних сподівань основних перемін в державі, що досі спирається на консервативному відомому світогляді ліберального матеріялізму XVIII століття.

Останнім з черги панелістом був д-р Сливоцький з наймолодшого покоління, що вже тут виросло і покінчило високі школи. Сам він по фаху юрист, працює в адвокатській канцелярії на Волстріт. Доповідач зупинився на походженні нового президента, стверджуючи, що американці з Півдня є у своїх міркуваннях і діях більш незалежні, як ті американці, що проживають на північному сході, де загніздились ліберальні течії. На початку свого урядування, президент Картер поставив руба справу енергетики вказуючи на велику небезпеку з браку енергії, бо дотеперішні джерела вичерпуються, закликаючи американців до ощадности. Чи його послухають з доброї волі, чи прийдеться вхопитись драстичних метод — це питання. Коли йде про справи Сходу Европи, пересічним американцям не легко їх зрозуміти, тими справами вони не переймаються й не завдають собі труду пізнати докорінно ці справи, що десь там розіграваються далеко на Сході. Можна на них впливати тиском преси, науковими виданнями, великими й багатими корпораціями, чи великими організаціями, але ми українці ще далеко заслабі, щоб мати успіх. Все таки є деяка поправа, підросло тут нове українське покоління, що старається такий вплив здобути. Коли йдеться про виступ президента Картера в справі пошанування людських прав і дотримування міжнародних договорів, то такий виступ можна лише привітати як нове звено у американській політиці, бо досі офіційні американські чинники такі справи закривали і прилюдно ніколи не підносили. Треба привітати найменування проф. З. Бжезінського дорадником уряду в закордонних справах, бо він докладно в тих справах визнається і вони є для нього близькі.

Після закінчення останньої доповіді почалася дискусія, в якій забрали голос спершу панелісти, опісля приявні на Вечорі. Ред. Кедрин навів, що компонентами американської політики є Західня Европа, Китай, Японія, а також Совєтський Союз, і до них кожночасно пристосовує свої політично - економічні потягнення для своїх потреб і своєї глобальної політики. Як кожна незалежна держава, так і американська, веде свою політику під двома аспектами: осягнути намічені близькі цілі в скорому часі, при тому, пляную дальші й поволі до них доходити такими чи іншими методами і засобами. Річ зрозуміла, що ми нетерпеливо чекаємо на зміну в скорому часі, але у них далеке планування і віра, що прийде до змін після реформ внутрі Союзу.

Мгр Питляр зовсім не вимагає, щоб американці вели українську політику, але не хоче, щоби вони збирали одну поразку за другою. Коли перейти час від покінчення Другої світової війни, то американська політика не може почванитись ні одною перемогою чи осягом, що вартує згадки.

Д-р Сливоцький признає, що в Африці діє ворожа совєтська рука, користуючись кубанськими військами у збройній інтервенції в Анґолі, а в інших африканських запальних місцях може більш приховано, та що совєти намагаються де лише можна здобути вплив і політичні користі. Ми, українці, хотіли б зміни американської політики, щоб вона більш енергійно протиставилась совєтським плянам здобути перевагу в світі, але не так легко це осягнути, коли тут в ЗСА діють певні течії і сили, що дбають про себе і свої зиски й користі. Вони вже роблять і далі робитимуть спротив політиці Картера, якщо вона не буде згідна з їхніми рахунками. Ми також можемо старатися впливати на американську політику, але тільки тоді, коли вона збігається з інтересами Америки і тоді можна надіятись успіхів.

У дальшій дискусії забрали голос пп.: Гриців, суддя Шипитко, ред. Кучер, ред. Кедрин, мгр Питляр і д-р Сливоцький. Модератор вечора інж. Дорожинський зробив підсумки думок і поглядів панелістів, стверджуючи, що великих різниць між ними немає, є лише певні розходження у поглядах на нову американську політику започатковану през. Картером.

Б.В.

Фортепіяновий речиталь Оленки Геймур

Не часто можна зустріти сьогодні, щоб хтось, — не кажучи вже нічого про ставну і гарненьку білявку, — студіював два такі абсорбуючі предмети як фортепіян і спів рівночасно. Та ось тут саме і маємо такий випадок. Оленка Геймур — не розумію і досі, чому в оголошеннях „Єлена", — саме 55-го червня ц. р. продемонструвала свій дипломовий речиталь із фортепіяну в Стейнвей голл. А студіює наполегливо і далі спів та не думає ніяк — як каже — покидати його.

Ми вже мали нагоду послухати її співу, досить давненько, на одному концертику в Українському Інституті. Ну, а сьогодні почули ми її гарно підготований фортепіяновий виступ. Скінчила вона студії в Мангеттенській музичній школі. Щиру правду кажучи, воно було б таки куди приємніше, якби Оленка давала такий концерт із рамени Українського Музичного Інституту, бо той напевно в її програмі була б і українська композиція. І то навіть не одна. А тут, хоч і гарна і добре укладена програма, але все ж таки без однієї рідної речі. Було б же так підкріплюючо і радісно почути щонебудь: Косенка, Ревуцького, Барвінського чи Лятошинського. Композиції їхні глибокі і прекрасні, частенько цінніші за чужі.

Виступ свій почала Оленка відомою, довжелезною „Англійською сюїтою" Г-моль Й. С. Баха. Воно і не дивота, що дівча було дещо схвильоване. Відчулось це, до деякої міри, на всенькій сюїті. Проте, річ була заграна зовсім поправно. Ще і в „Прелюдії" та „Місячнім сяйві" К. Дебюссі, були залишки зв'язаности. Та вже в „Хмарах" Ґріффіса, вона показалася бездоганною. А в „Баладі" Ас-дур Шопена звучала зовсім свобідно. Деталі, як ось хочби декрещенда чи піяна, виходили чітко, переконливо, гарно. І публіку, що заповнила залю, „здобуто", бо не щадила оплесків адепці фортепіянового мистецтва.

А по перерві з повною приємністю вислухали ми „Сонати" А-дур, оп. 120 Шуберта. Це ж бо якби не та сама людина сиділа при інструменті. Музика лилась свобідно, як водопад; пасажі мигали як барвисті кружева, нюанси були ще прецизніші, ще кращі. Оленка просто заімпонувала технікою гри і змістовністю інтерпретації. Це був дійсно переконливий успіх.

— Крім рясних оплесків для випускниці консерваторії, було і багацько цвітів, головно від сусідів зі Стеттен Айленду. Як надаток заграла Оленка ще темпераментну: „Токкату" Хачатуріяна. Зі словами вдячности вручила Оленчина мати довголітній учительці наруччя квітів. А потім за чаєм, кавою, солодощами поплила приязна гутірка.

Теодор Терен-Юськів

Відділ УККА в Бріджпорті відбув Річні Загальні Збори

Дня 13-20 лютого ц. р. о год. 3-ій по пол. в Українському Народному Домі відбулися річні Загальні Збори Відділу УККА в Бріджпорті, Конн.

Збори відкрив голова М. Стахів. До Президії обрано: о. Я. Шуста на голову та Я. Гуру — секретарем.

Звіти склали: секретар Я. Гура, — касир Т. Сливінський, голова М. Стахів.

У 1976 р. Управа Відділу УККА відбула 15 засідань, зібрано на Національний Фонд 1,295 дол. Зібрану суму на цей Фонд треба завдячувати збірщикам: В. Болонному, М. Стахову, М. Максимюкові, Я. Гурі, М. Івашкову (М. Іванкові і Т. Сливінському. Платників НФонду є 79 членів.

Голова М. Стахів подав обширніший звіт з праці УККА за 1976 р. Влаштовано три святочні Академії (22-го січня, Шевченківська і Листопадова). Голова М. Стахів теж вклав багато праці в Стейтовім Комітеті 200-ліття Америки і 100-ліття Поселення Українців в Америці. Під його наглядом надруковано пропам'ятну книжку. Він рівнож нав'язав співпрацю зі всіма українськими організаціями і Церквами на терені Бріджпорту. Брав участь в нарадах Інтернешнел Інститут і в Комітеті „Прав Людини". Писав листи до американських урядів. Порушив справу в місцевій Управі про перепис населення (в анкетах перепису немає української рубрики). Писав листи до конгресменів і сенаторів в справі арештів і судів над українцями у Совєтському Союзі.

Праця не була легка, голові треба допомагати. Українські студенти на терені Бріджпорту чогось до праці не ангажуються, не зважаючи на те, що Відділ УККА скликав молодь, яка спершу погодилася, що буде працювати разом з Управою УККА, а потім навіть не приходила на засідання.

По звітах, дискусії та уділенню абсолюторії уступаючій Управі, приступлено до вибору нової Управи на 1977 р.

Предсідник Зборів о. Я. Шуст подав внесок, щоб залишилася та сама Управа на 1977 р. Голова М. Стахів сказав, що якщо він не буде мати помічників, то він не буде головою, і вносить внесок, щоб вибрати Номінаційну комісію з 5-ох членів. Ці члени мають переговорити з платниками НФонду, зреформувати Управу Відділу УККА і за один місяць скликати Надзвичайні Загальні Збори.

Кость Котило подав другий внесок, щоб вибрати Управу УККА з членів, які є приявні на залі.

Обидва внески піддано під голосування. За першим внеском було вісім голосів, а за другим чотири. До Номінаційної комісії обрано: о. Я. Шуста, В. Бабія, М. Перепічку. Д. Стеців, В. Шуста.

І коли Номінаційна комісія своє завдання виконає, тоді можна буде скликати Надзвичайні Загальні Збори.

На Зборах, на 80 платників НФонду, було 14 приявних членів. Виходить, що платники НФонду не цікавляться працею Відділу УККА, бо Зборів не можна легковажити, а треба в них брати участь.

Я. Гура

СПРОСТУВАННЯ

Ми не подали оголошення до Свободи (17 червня) про пожертву в пам'ять бл. п. нашого Батька дир. М. Шавали на цілі НТШ.

Інж. Іван і Люба ТУРЯНСЬКІ

Замість квітів на могилу св. п. Володимира Осадци зложили на пластову оселю „Новий Сокіл" в Норт Коллінс свої пожертви:

по 25.00 дол. — Хор „Бурлаки", О. і О. Бережницькі, І. П. Остапчуки, М. Б. Пашковські, М. З. Саган;
по 20.00 дол. — М. Ремінна, Я. Пришляк, Н. і д-р М. Сайкевичі;
15.00 дол. — О. І. Чмоли;
10.00 дол. — І. Ю. Лаврівські;
по 5.00 дол. — П. Чмола і Олена Чмола.

Представники етнічних груп...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

рольд — представник Польського, Східньо-Німецького і Чехо-Словацького Відділу, Вайзман та Р. Й. Лисишин — представники Совєтського Відділу Східньоевропейських справ.

На протязі майже чотирьох годин представники вже згаданої канадської громадськости з'ясовували потребу зайняти тверде становище. Знаним є, що теперішня — червнева сесія конференції в Београді, має на меті устійнити процедуру, прийняти порядок нарад для властивої конференції, яка відбудеться правдоподібно у вересні, та яка триватиме три місяці. Отож важливим є, щоб під час укладання програми нарад не датися звести на манівці совєтською делеґацією. Правда, Заключний Акт Гельсінкських угод визначує справи, які повинні бути дискутовані під час властивої конференції, тому ці справи і творять підставу порядку нарад, та вже з виступів совєтських представників відомо, що вони права людини обмежують до соціяльних і економічних прав, а уникають та іґнорують фундаментальні вольності і права людини, включно зі свободою думки, сумління, віровизнання і переконання.

Ходило про те, що у відсутності у Гельсінкських угодах провізії спонуки чи примусу вводити їх у життя, Совєтський Союз їх не придержується, а радше комплектно іґнорує. Отож важливим є, щоб дискусією над цими справами і публічною опінією змусити Совєтський Союз і т. зв. соціялістичні республіки виконувати прийняті зобов'язання.

З'ясовано представникам міністерства закордонних справ розбіжність совєтських законів із підписаними точками Гельсінкських умов, а факт, що дотепер ці закони не були змінені, вказує, що Совєтський Союз не має інтенції дотримуватися ратифікованих угод.

Представникам етнічних груп, залежить, щоб канадська делеґація, якій таки завдячуємо у великій мірі включення т. зв. „Третього кошика" до Гельсінкських умов, щоб вона мала докази цих надужить і стояла твердо у вимогах перегляду та дотримування цілости Гельсінкських постанов.

Українська делеґація зі свого боку теж з'ясувала ряд справ нарушення Гельсінкських домовлень в Україні, як поновні арешти, наше становище до культобміну, взаємодія в справі старечої пенсії, спадку, переслідування релігійні, надмірні оплати за посилки, виміна інформацій і нарушення права зв'язків між людьми — пошта і телефон, з'єднання родин, репресії проти родин засуджених і подібне.

Рівнож був переданий окремий меморіял, нав'язаний до Гельсінкського Заключного Акту та справи еміграції. Як відомо, згідно з пунктами Гельсінкських угод, Совєтський Союз, як і всі 35 країн, які підписали ці угоди, загарантували своїм громадянам право на виїзд і на вільний поворот до батьківщини. Загарантували право на виїзд всім, які бажають поєднатися зі своїми родинами, право переїзду з країни до країни, та дали гарантію всім громадянам на право вибору країни для їхнього прожитку, отже право на свобідний виїзд і на свобідний поворот. (Інтернаціональна угода про громадянські і політичні права, Стаття 12, точка 2, ратифікована через СССР у березні 1976р.).

З уваги на ці зобов'язання Совєтського Союзу, українська делеґація долучила до свого меморіялу список 25 українських родин, які зреклися совєтського громадянства і заявили своє бажання виїхати до ЗСА чи Канади.

В другій частині цього самого меморіялу з'ясовано жахливий стан політичних в'язнів в СССР, які з уваги на злий стан їхнього здоров'я повинні бути звільнені з ув'язнення. Предложено теж листу знаних хворих в'язнів, та їх місце перебування із проханням до канадської делеґації виступити в їхній обороні.

Висловлено побажання, щоб у делеґацію до Беоґраду були включені парляментаристи, а зокрема сен. П. Юзик, бо як відомо, уряд ЗСА зайняв таке становище, а Міністерство закордонних справ Канади подібного рішення не винесло.

Ця зустріч, вже друга з черги, була успішна. Пляниується відбути ще одну зустріч перед властивою Београдською конференцією. Взаємна виміна думок, речева дискусія, передача документів і матеріялів про нарушення Гельсінкських угод та інших інтернаціональних зобов'язань Совєтським Союзом дають надію сподіватися, що канадська делеґація до Београду відповідно поінформована про стан в Україні.

ОКСАНА МЕШКО...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

афоризми, приповідки, спонтанні записки думок, можливо навіть радіопередач,одним словом, матеріял дуже персональний, подекуди сміття, сконфіскований без ознайомлення зі змістом, і, як висловився диригент обшуку, старший слідчий Паньков, „....„муру"... читати буде експертиза".

Все це складено в мішок і запечатано прокурорською печаткою Печерського району міста Києва.

Таке злочинн порушення законности службовими особами, залишилося поза полем зору компетентних установ, але здійснюється натиск і переслідування мене органами КҐБ і міською прокуратурою (двічі викликали мене на переслухання до Донецька, п'ять разів в Київську прокуратуру, не беручи до уваги довідки про стан мого здоров'я, яку мені видала міська лікарня ч. 16).

Обшук зроблено у зв'язку з моєю приналежністю до Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінкських Угод на Україні, і є доказом незаконних дій так московської як і київської міських прокуратур.

Усю групу піддано переслідуванням, обшукам і арештам.

Ось незаперечні докази порушення прав людини:

1. Група зазнавала переслідування з перших днів її постання (9 листопада у вікно квартири провідника групи Миколи Руденка, летіло каміння; мене, я якраз була тоді в його квартирі — вдарило в рам'я).

2. Перші обшуки були переведені органами КҐБ 23 грудня 1976 року. Удруге — 5 лютого і 23-го квітня 1977 року; обшуки відбулися в квартирах членів Групи,а в деяких ще й у їх батьків і знайомих. Обшуки по справі Групи відбулися в містах: Київ, Дрогобич, Чернігів, і в областях: московській, київській, львівській, донецькій. Число обшуків в помешканнях — 27, особистих — не набагато менше.

3. Чотири члени Групи заарештовано:

5-го лютого 1977 року — Миколу Руденка й Олексу Тихого,

23-го квітня — Мирослава Мариновича і Миколу Матусевича.

4. Під час обшуків — в усіх випадках, крім одного, забирали особисте листування, фотографії, а також, у тих, що їх мали, друкарські машинки, не беручи до уваги, що у письменників це їх знаряддя праці. Таке трапилося у Бориса Дм. Антоненка-Давидовича.

5. Порушено кримінально-процесуальний кодекс УРСР (ст. 116), коли мешканця Києва, письменника Миколу Руденка, вивезли після арешту до Донецька для слідства в КҐБ (місце замешкання і арешту другого члена Групи, Олекси Тихого: чому не навпаки?).

Свідків по „справі" Миколи Руденка, переважно мешканців столиці, тепер викликають на переслухання до Донецька.

Микола Матусевич і Мирослав Маринович — заарештовані в Києві. Свідків викликають в КҐБ при вул. Рози Люксембурґ.

І так усю Українську Громадську Групу для сприяння виконанню Гельсінкських Угод, що є асоціяцією неполітичного характеру, льояльною і правооборонною за напрямом і змістом своєї діяльности, піддано жорстоким переслідуванням та заарештовано чотири її члени.

Групу без підставно прирівняли до нелегальних і ворожих організацій, а її діяльність до антирадянської і кримінальної.

Найвища влада СРСР — Президія Верховної Ради — схвалила Заключний Акт Гельсінкських У[illegible] і його принципи, в [illegible] числі і принцип ч. VII [illegible]нувати право людини і основні свободи, включно зі свободою думки, сумління, релігії переконань.

І постання Української Групи зумовлене Гельсінкськими угодами, що гарантують основні свободи і дають законний статус діяльности, що є спрямована реалізувати волю радянської держави, що є висловлена у Заключному Акті.

Акціями репресій, що їх застосовують КҐБ і прокуратури, знехтовано Заключний Акт і тим самим знецінено політичне і юридичне значення документу Гельсінкських Угод, не тільки в очах співвітчизняників.

Я звертаюся до Вас — до найвищої державної влади Союзу РСР і Української РСР з проханням не залишати поза Вашою увагою і опікою „справу" Української Громадської Групи, забезпечити її гарантією основних свобід людини, які згідні з Гельсінкськи[illegible]годами (що Ви їх прийн[illegible] і скріпили підписами), про які перед тридцять п'ять державами-учасницями Гельсінкської конференції — Леонид Брежнєв сказав: „Це перемога розуму...Людству притаманно прямувати до поступовости в починах..."

Все ж таки, коли небудь, а почати треба!

23 травня 1977 року

О. Мешко

Доповнення до звіту із нарад Екзекутиви УККА

Ню Йорк, Н. Й. (УККА). — У довшому звіті про пленарне засідання Екзекутиви УККА в дні 4-го червня 1977 року, який був поміщений в „Свободі" в числі з 9-го червня ц.р., пропущено дві справи, що були предметом дискусії на засіданні.

Директор канцелярії УККА І. Базарко, нав'язуючи до обіжника канцелярії УККА з 16-го лютого ц. р., що був висланий до Відділів УККА та українських центральних організацій в Америці, ствердив, що хоч клімат в справі акції в обороні людських прав та політичних в'язнів в Україні дуже сприятливий під цю пору, то виконання Відділів УККА в тому напрямі було менше ефективне, як ми сподівалися, з малими виїмками, як Ню Йорк, що зібрав біля 20,000 підписів до сенаторів і конгресменів свого стейту.

Український Народний Союз, згідно із закликом УККА, перевів широко закроєну акцію у Вашінгтоні під своїм іменем і своїми коштами. Доцінюючи вагу тієї акції, все ж таки представники декількох центральних організацій заявили, що ця акція у Вашінгтоні повинна була мати характер спільної дії всіх організацій.

П. Йосип Лисогір і п-ні Уляна Дячук в дискусії заявили, що влаштовані зустрічі в Сенаті ЗСА в дні 18-го травня ц.р., з багатьма сенаторами й конґресменами були зорганізовані згідно з закликом УККА і були всеціло переведені в дусі політичної діяльности УККА. Вони пригадали, що представники УНСоюзу пропонували Екзекутиві УККА 6-го березня 1977 року, щоб цю акцію провести під фірмою, або спонзорством УККА, і до неї заанґажувати д-ра Мирона Куропася, проф. Тараса Шмагалу і Євгена Іванціва, які були готові цим зайнятися. Екзекутива УККА погодилася натомість, щоб таку акцію провів сам УНСоюз з огляду на те, що вона мала бути короткотривалою, як і тому, що УНСоюз розпоряджав потрібними на це фінансами та людьми — головними урядовцями у Вашінгтоні. Про пляновану акцію в сенаті заздалегідь інформували представники УНСоюзу на засіданнях Президії Екзекутиви та Крайової Ради. Щодо конференції представників центральних етнічних організацій в дні 30-го березня ц. р. в бюрі сен. Дола, то це не є справа УНСоюзу, а д-ра Мирона Куропася, що організував ту зустріч. Пан Йосип Лисогір звернув увагу, що д-р Куропась вибрав собі обізнаного у справах дисидентів п. Фединського, який є активним членом Управи Відділу УККА у Клівленді.

На засіданні рівнож звітовано про переведення конференції в Ню Йорку із представниками центральних жидівських організацій. Конференція, що була скликана з ініціятиви СКВУ, мала шукати доріг співпраці на американському та інтернаціональному форумах в ділянці оборони прав людини в СССР. В тій конференції з рамени УККА взяли участь пп. Йосип Лисогір, Едвард Попіль та д-р Володимир Душник.

ЕСПАНСЬКІ КОМУНІСТИ...

(Закінчення зі ст. 1-ої)

панська, італійська і французька, які були творцями „еврокомунізму". В інформації сказано, що становище появилося у висліді нарад 180—членного Центрального Комітету, які закінчились 26-го червня. У становищі, яке підписали також члени Комуністичної партії, що довший час жили в Совєтському Союзі, категорично і рішучо відкидається совєтську атаку на Сантіяга Карільйо, яка була опублікована в журналі „Новоє время", що друкується російською та ще шістьма іншими головними мовами, якими користуються народи у дипломатичних відносинах. Еспанський теоретик марксизму Фернандо Кляудін заявив кореспондентам, що совєтська критика є тільки прикриттям справжніх підривних намагань Москви супроти Комуністичної партії Еспанії. В зверненні еспанських комуністів закликається до занехання методів „анатеми і екскомунікації", як це практикує „Новоє время", що закидає Карільйові намагання розбити міжнародний комуністичний рух. „Ця метода, — говориться в становищі, — є одною з причин, чому т. зв. „правдивий соціялізм", який існує в Совєтському Союзі, не може бути запрезентований, як модель для соціялістичної спільноти". Автори становища признаються, що в партії є також незначна кількість осіб, які кажуть, що може Компартія зайшла далеко, але вони рівночасно стверджують, що подавляюча більшість членів, між ними багато молодих людей з провінції, в принципі схвалюють дотеперішню політичну лінію партії.

Становище еспанських комуністів знайшло повну підтримку Югославії, яка вже віддавна піддержує самостійницькі стримління компартій Заходу. Ідеологічний югославський журнал „Комуніст" стверджує, що остання атака совєтської преси на Сантіяга Карільйо була переповнена сталінськими методами. Журнал підчеркує, що кожна комуністична партія має право на свою власну політичну стратегію.

ТАРЗАН, Ч. 7780. Тарзан дивується

Дуже вдячний тобі, Помпусе, за те, що відвезеш мене гелікоптером у мої джунглі...

Нічого не роблю даром, Тарзане!...

Ти будеш мені за провідника, а я запізнаватимусь з джунглями...

Допоможу тобі в усім, щоб тільки не мусів знову пішки проходити через пустиню!

Будь готовий відлетіти кожної хвилини!

Що?... Але ти ще не закінчив накручувати свого фільму!